

مقاله خود آموزی

بر اساس تصویب اداره کل آموزش مداوم جامعه پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به پاسخ دهنده‌گان پرسش‌های مطرح شده در این مقاله ۱/۵ امتیاز به متخصصین داخلی، کودکان، زنان و زایمان و پزشکان عمومی تعلق می‌گیرد

آفت دهانی

دکتر پریچهر کفایی*

حاله قرمز رنگ و یک زمینه زرد یا خاکستری. این زخمهای مخاط دهان می‌باشند و به ندرت وقوع همزمان زخم در مخاط تناسلی نیز دیده می‌شود که به آن آفت دو قطبی (Bipolar) گفته می‌شود^(۱,۲,۳,۴).

اتیولوژی: اتیولوژی RAS به طور کلی دقیقاً مشخص نیست و یک تاریخچه فامیلی مثبت در حدود یک سوم بیماران دیده شده است و افزایشی در HLA های A2 و A11 و B12 و DR2 نیز دیده شده که زمینه ژنتیکی را در تعدادی از افراد تأیید می‌کند^(۵,۶,۷).

در تعدادی از بیماران (۲۰-۱۰٪) زمینه آبرمالینی هماتولوژیک دیده شده که به صورت کاهش آهن سرم یا فریتین، کاهش فولات و کاهش B12^(۸,۹) و در حدود ۳٪ از بیماران علایمی از بیماری سلیاک دیده شده است.

از عوامل اتیولوژیک دیگر می‌توان از استرس و ترومای نام برد و همچنین قطع کشیدن سیگار شاید شروع کننده زخمهای در تعدادی از بیماران باشد که مکانیزم آن دقیقاً مشخص نیست^(۱). عده‌ای از بیماران همراهی با سیکل قاعدگی را ذکر می‌کنند و در تعدادی نیز ارتباط با آلرژیهای غذایی ذکر شده است^(۱).

اهداف :

- آفت‌های دهانی نوعی بیماری شایع، مزمن و عود کننده هستند و هدف از نگارش مقاله زیر این است که پس از مطالعه قادر باشیم
- پاتوژن و اتیولوژی آفت دهانی را شرح دهیم.
- تظاهرات بالینی آن را بیان کنیم.
- تشخیص‌های افتراقی آفت دهانی را بیان کنیم.
- ضایعات آفت دهانی را کنترل و درمان کنیم.

خلاصه

زخمهای عود کننده دهانی Recurrent Aphthous Stomatitis (RAS) یا آفت دهانی از شایع ترین مشکلاتی است که به وسیله پزشکان عمومی، متخصصین بیماریهای پوست و دندانپزشکان دیده می‌شود و در مجموع با زخمهای عود کننده مشخص می‌شود و ممکن است در بچه‌ها یا بالغین هر دو دیده شود. هر کدام از ضایعات حدود ۱-۴ هفته طول می‌کشد و به طور تپیک متعدد کوچک گرد یا بیضی هستند با حاشیه مشخص و با

*- استادیار گروه بیماریهای پوست
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد

بهبود می‌یابند. Major aphtous – عود بیشتر و درد بیشتر ظاهر می‌کنند. ضایعات معمولاً به سایز بزرگی می‌رسند و گاهی قطری بیش از ۱ سانتیمتر پیدا می‌کنند. در هر نقطه‌ای از مخاط دهان دیده شده حتی پشت زبان یا کام و معمولاً به تعداد (۶-۱۰ عدد) در هر بار ایجاد می‌شوند – ضایعات ترمیم آهسته‌ای دارند و در طول ۱۰-۴۰ روز بهبودی می‌یابند و عود شایعی دارند. شکل آنها گرد یا بیضی است با هاله التهابی در اطراف آن و با گذاشتن اسکار ترمیم می‌یابند. در این نوع گاهی افزایش ESR یا ویسکوزیتی پلاسمای دیده می‌شود.

اولسرهای هرپتی فرم (Herpetiform)

این نوع زخمها در گروه سنی بالاتر دیده شده و در زنان شایع تر است. ضایعات معمولاً شدیداً دردناک هستند و عود بسیار شایعی دارند. به طوری که گاهی اولسراسیون دائمی می‌شود. اولسرهای هرپتی فرم با وزیکولهای کوچک شروع می‌شوند که سریعاً به زخمها کوچک متعدد با قطر ۲ میلیمتر تبدیل می‌شوند و در هر محلی از دهان ممکن است دیده شوند. اولسراها به تدریج به هم می‌پیوندند و ایجاد زخمها بزرگ را می‌کنند که در عرض ۱۰ روز یا بیشتر ترمیم می‌یابند.

شباهت کلینیکی آنها با ضایعات هرپسی باعث نامگذاری آنها شده است ولی شواهدی برای وجود ویروس هرپس سیمپلکس تا به حال دیده نشده است.

پیش آگهی: RAS در اغلب بیماران با افزایش سن کاهش یا کاملاً بهبودی دارند و اگر با افزایش سن تغییری نکند یا بدتر شود احتمال یک بیماری زمینه‌ای دیگر وجود دارد^(۱،۴،۵).

تشخیص افتراقی: تشخیص RAS کلینیکی است و بیوپسی فقط وقتی لازم است که علت‌های دیگر اولسراسیون مورد شک باشد و مهم است که ابتدا دیگر علایم بیماریهای سیستمیک که تظاهرات پوستی و مخاطی دارند و در تشخیص افتراقی آفت قرار می‌گیرند بررسی شود. این بیماریها شامل: سندرم بهجت، سندرم سوئیت، اریتم مولتی فرم، پمفیگوئید سیکاتریشیال، پمفیگوس، سندرم رایترونوتروپنی هستند.

آزمایشات تشخیصی انجام شده باید شامل CBC، آهن TIBC،

آفت دهانی همچنین در سندرم بهجت، سندرم سوئیت، عفونت HIV و به ندرت در بچه‌ها همراه با تب و فارنژیت و آدنیت گردنی دیده شده است^(۹،۱۰).

هنوز علت مشخصی برای زمینه اتوایمنی آفت پیدا نشده است^(۱،۲،۳،۴،۵) و همراهی خاصی نیز با بیماریهای سیستمیک اتوایمیون دیده نشده است.

ایمنوگلوبولینهای سرم معمولاً نرمال هستند، گرچه ممکن است افرایشی در IgA و IgG دیده شود. به تازگی شواهدی در دست است که یک سری اختلالات در تنظیم ایمنی و مکانیزم‌های ایمنی سلولار در پاتوژن آن مهم می‌باشد^(۱،۲،۳،۴،۵).

شواهدی دال بر یافتن انواع ویروسها وجود ندارد و برخلاف گذشته که تصور می‌شد RAS فرمی از عفونت هرپس سیمپلکس است در مطالعات انجام شده به وسیله جداسازی ویروسی، مطالعات آنتی بادی و بیوپسی مشاهده شده که ویروس HSV در ضایعات RAS وجود ندارد. ولی در تعدادی از بیماران شواهدی از وجود فرمی از استرپتوکوک آلفا همولیتیک به نام استرپتوکوک Sanguis دیده شده است^(۱۱).

علایم کلینیکی

RAS بیماری شایعی است که حداقل ۲۰٪ جمعیت را در گیر می‌کند و شیوع آن در افراد با سطوح اقتصادی اجتماعی بالاتر پیش دیده شده است.

سه تیپ عمده RAS وجود دارد که شایعترین آنها مینور آفتها هستند با شیوع ۸۰٪ و حدود ۱۰٪ به صورت مازور آفتها و ۱۰٪ بقیه نیز به صورت اولسراسیون هرپتی فرم دیده می‌شود.

Minor aphthous – (اولسراکولاژ) بیشتر در سنین ۱۰-۴۰ سال بروز می‌کند و معمولاً علامت کمی ایجاد می‌کنند. آنها بین ۲-۴ میلی‌متر قطر دارند و بیشتر در مخاط کراتیزه متحرک لبها، گونه‌ها و کف دهان و زیر زبان دیده می‌شوند ولی در لثه‌ها، کام و پشت زبان شایع نیستند^(۱،۲،۳،۴،۵).

ممولاً تعداد ضایعات در هر حمله زیاد نیست (۶-۱۰ عدد) و در عرض ۷-۱۰ روز ترمیم می‌یابند ولی در فواصل مختلف عود می‌کنند. این اولسراها معمولاً گرد یا بیضی هستند و به ندرت در شیارهای دهانی به صورت خطی دیده می‌شوند و بدون اسکار

استفاده از استروئیدها به صورت سیستمیک در درمان آفتهای کوچک اندیکاسیون نداشته و فقط در درمان آفتهای مژثر در موارد شدید و برای دوره محدود تجویز می‌گردد^(۱).

د) آنتی بیوتیکها، استفاده از آنتی بیوتیکها روشی مؤثر در تسکین علایم ایجاد شده توسط عفونت ثانوی است. دهان شویه‌های حاوی تتراسیکلین یا کلرتراسیکلین اغلب به مقدار زیادی در کاهش درد ایجاد شده توسط زخم‌های شدید مؤثر است و به دنبال کولونیزاسیون کمتر محیط، زخمها اغلب سریع تر التیام پیدا می‌کنند ولی این درمان ظاهراً در عود زخمها تأثیری ندارد. افزایش تماس دارو با ضایعات بزرگتر را می‌توان با خیس نمودن گاز در سوسپانسیون تتراسیکلین و کمپرس نمودن مستقیم ضایعات به دست آورد^(۲۵).

ه) داروهای تنظیم کننده ایمنی (Immunomodulators) ۱- لوامیزول: این دارو مشتق ایمیدازوتیازول سنتیک است و دارای خاصیت تحریک سیستم ایمنی می‌باشد و در بیماران آفتی نیز اثرات مثبت آن دیده شده است^(۱۴).

۲- سوکرال فیت (Sucralfate) در بررسی های انجام شده و مقایسه اثر سوسپانسیون دهانی سوکرال فیت نسبت به پلاسبو دوره درد و طول مدت بهبودی در گروه استفاده کننده از سوکرال فیت کوتاه تر بوده است^(۱۴).

۳- کولشی سین: این دارو نیز در درمان مداوم می‌تواند از عود RAS جلوگیری به عمل آورده یا به طور شاخصی شدت‌ش را در اکثر بیماران کم کند. کولشی سین با دوز ۱ میلیگرم روزانه به طور مداوم در بیمارانی که آفتهای مقاوم دارند مؤثر است^(۱۵).

۴- آزاتیوپرین

۵- گاماگلوبولین^(۴-۱۲)

درمانهای متفرقه: روش‌های متعدد دیگری نیز گزارش شده است که معمولاً در موارد خیلی شدید بیماری مصرف می‌شوند مثل دابسون^(۱۲) دی کروموجلیکات^(۴) پتوکسیفیلین^(۱۶) - سولفات روی^(۴) تاکرولیموس موضعی نیز به تازگی گزارش شده است. ولی اثرات واقعی آن هنوز باید مورد بررسی بیشتر قرار گیرد.

کانتراسپتیواورال: تعدادی از بیماران که آفتهای را به سیکل

فولات ویتامین B12؛ کلسیم باشد و بررسی HLA برای افتراق RAS از ستلرم بهجت در موارد مورد شک لازم است.

درمان: در مورد درمان آفت روش‌های متنوعی تاکنون ارایه گردیده است تعدادی از آنها صرفاً اثر تسکینی و کاهش درد و حساسیت و تسربیع در ترمیم را داشته و بعضی از درمانها فاصله زمانی را در آفتهای عود کننده افزایش می‌دهد. در تمام موارد درمانی ابتدا باید عوامل شناخته شده تشخیص داده کننده یا ایجاد کننده ضایعات را قطع کرده^(۱۱،۱۲،۱۳) و بهداشت دهانی را کاملاً رعایت نمود.

الف) آنتی سپتیکها: مواد آنتی سپتیک به صورت دهانشویه مایع یا ژل در کاهش موقت عفونت ثانوی مفید است و نظر به وسعت تعداد میکرووارگانیسمها پاسخ بیماران نسبت به درمان متفاوت بوده - گزارشات زیادی از اثرات مفید دهان شویه کلرهگزیدین ۰/۰٪ یا ۰/۲٪ در درمان آفت ذکر گردیده است. کلرهگزیدین می‌تواند دوره زخمها را کوتاه نموده و فواصل بین آفتهای عود کننده را زیاد نماید. اما نمی‌تواند از عود زخمها جلوگیری کند^(۱۲).

ب) داروهای بی‌حس کننده: استفاده از شربت دیفن هیدرامین و شربت آنتی اسید یا هیدروکسید آلمینیوم به نسبت مساوی قبل از غذا سبب تسکین درد بیماران می‌شود و همچنین نگهداشتن یک قاشق چایخوری محلول گزیلوکائین ۲٪ برای چند دققه در دهان درد را تسکین می‌دهد.

ج) استروئیدهای موضعی و سیستمیک، این داروهای به دو صورت اثر می‌نمایند.

۱- اثر ضد التهابی عمومی آنها که به مقدار کم پیشرفت زخم را در تمام مراحل و به مقدار بیشتری کاهش ناراحتی بیمار را سبب می‌گردد.

۲- باعث بلوک کردن لنفوسيتها می‌شوند. از شایع ترین داروهای استروئیدی که به صورت موضعی در دهان استفاده می‌شود هیدروکورتیرون هموسوکسینات به صورت قرص ۲/۵ میلیگرم و تریامسینولون استوناید در خمیر ۴ بار در روز می‌باشند.

باید توجه داشت که مصرف استروئیدها در کودکان حتی در مقدار کم بایستی با احتیاط صورت گیرد.

خصوص در نوع مژوزر ولی عوارض مهم آن از جمله تراطورز نیستی و نوروپاتی باید مدنظر باشد^(۱۷).

قاعدگی ربط می دهنند از این روش درمانی سود برده اند^(۴). تالیدومید نیز در درمان آفت ها بهبودی ایجاد کرده است به

References

- 1- Champion RH, Burton JL, Barns DA, Rook/ Wilkinson/ Ebling Textbook of Dermatology. Oxford: Blackwell Sciences 2004: 66-43.
- 2- Eversole LR. *Immunopathology of oral mucosal ulcerative, desquamative and bullous diseases*. Oral Surg 1994; 77:555-71.
- 3- Porter SR, Hegarty A, Kaliakasou F, Hodgson TA, Scully C. *Recurrent aphthous stomatitis*. Clin Dermatol 2000; 18:569-78.
- 4- Porter SR, Scully C. *Aphthous ulcers*: Recurrent. Clin Evidence 2001; 6: 1073-41.
- 5- Porter SR, Scully C, Pedersen A. *Recurrent aphthous stomatitis*. Crit Rev Oral Biol Med 1998;9:306-21.
- 6- Porter SR, Flint S, Scully C, KeithO. *Recurrent aphthous stomatitis*: the efficacy of replacement therapy in patients with underlying haematinic deficiencies . Ann Dent 1992;L1:14-6.
- 7- Porter SR, Scully C, Flint SR. *Haematological status in recurrent aphthous stomatitis compared with other oral disease*. Oral Surg 1988;66:41-4.
- 8- Hunter IP, Ferguson MM, Scull C. *Effects of dietary gluten elimination in patients with recurrent minor aphthous stomatitis and no detectable gluten enteropathy*. Oral Surg 1993; 75: 595-8.
- 9- Rogers RS. *Recurrent aphthous stomatitis and Behcet's syndrome*. In: Safai R, Good RA, eds. Immunodermatology. New Yori: Plenum Press, 1981:345.
- 10- Marshall GS, Edwards KM, Butler J. *Syndrome of periodic fever, Pharyngitis and aphthous stomatitis*. J. Pediatr 1987;110:43-6.
- 11- Hasan A, Childerstone. A Pervink T. *Recognition of a unique peptide epitope of the mcobacterial and human heat shock protein 65-60*. antigen by T cells of patients with recurrent oral ulcers. Clin Exp Immunol 1995;99: 392-7.
- 12- McBride Dr. *Management of aphthous ulcers*. Am fam physician 2000; 62:149-54,160.
- 13- Hay KD, Reade PC. *The use of an elimination diet in the treatment of recurrent aphthous ulceration of the oral cavity*. Oral Sugr 1984;57:504-7.
- 14- Rattan J, Schneider M, Arber N. *Sucralfate suspension as a treatment of recurrent aphthous stomatitis*. J Intern Med 1994; 236:341-3.
- 15- Katz J, Langevitz P, SHemer J. *Prevention of recurrent aphthous stomatitis with colchicines*: an open trial. J Am Acad Dermatol 1994;31:459-61.
- 16- Wahba -Yahav AV. *Severe Idiopathic recurrent aphthous stomatitis* : Treatment with pentoxifylline . Acta Derm Venerol (Stockh) 1995;75:157.
- 17- Grinspan D, Blanco GF, Aguero S. *Treatment of aphthae with thalidomide*. J Am Acad Dermatol 1989;20:1060-3.

سؤالات خودآموزی آفت دهانی

۷- کدامیک از جملات زیر در مورد اولسرمیکولاپر صحیح می‌باشد؟

- (الف) بیشتر در سنین ۵۰ - ۶۰ سال بروز می‌کند.
- (ب) ضایعات در هر حمله به تعداد زیاد دیده می‌شوند.
- (ج) پشت زبان از محلهای شایع درگیر است.
- (د) این نوع بدون اسکار بهبودی می‌یابند.

۸- کدامیک از جملات زیر در مورد اولسرساتون صدق نمی‌کند؟

- (الف) در این نوع معمولاً ضایعات به اندازه بزرگی می‌رسند.
- (ب) در هر نقطه‌ای از مخاط دهان ممکن است دیده شوند.
- (ج) ضایعات معمولاً به سرعت ترمیم می‌یابند.
- (د) این نوع معمولاً با ایجاد اسکار ترمیم می‌یابند.

۹- در مورد اولسرهای هرپتی فرم کدامیک از جملات زیر صدق می‌کند؟

- (الف) بیماری در گروه سنی بالاتر از بقیه انواع آفت دیده می‌شود.
- (ب) بیماری در مردان شایعتر است.
- (ج) در این نوع عود بسیار نادر است.

(د) ویروس هرپس از عوامل ایتیولوژیک آن می‌باشد.

۱۰- کدامیک از بیماریهای زیر جزو تشخیص‌های افتراقی آفت

معطرح نمی‌شوند؟

- (الف) سندروم رایتر
- (ب) بیماری درماتیت هرپتی فرم
- (ج) پعنیکووس
- (د) سندروم سوئیت

۱۱- در درمان با دهانشویه کلرهگزیدین کدامیک از موارد صدق می‌کند؟

- (الف) دوره بهبودی زخمها را کوتاه نمی‌کند.
- (ب) فواصل بین آفتهای عود کننده را افزایش نمی‌دهد.
- (ج) از عود زخمها جلوگیری نمی‌نماید.
- (د) همه موارد.

۱۲- کدامیک از داروهای زیر می‌تواند از عود ضایعات جلوگیری

به عمل آورد؟

- (الف) دیفن هیدرامین
- (ب) تتراسیکلین
- (ج) سوکرال فیت
- (د) کولشی سین

۱- در آفت دهانی تاریخچه فامیلی در چه تعداد از بیماران دیده می‌شود؟

- (الف) نیمی از بیماران
- (ب) یک سوم بیماران
- (ج) تمام بیماران

۲- کدامیک از HLA های زیر ممکن است در بیماران آفت دهانی دیده شود؟

- (الف) B6
- (ب) DR8
- (ج) DR2

۳- در اتیولوژی بیماران آفتی کدامیک از موارد زیر صدق نمی‌کند؟

- (الف) اختلالات هماتولوژیک در بسیاری از بیماران دیده شده است.
- (ب) در تعدادی از بیماران علایمی از بیماری سلیاک دیده شده است.
- (ج) در بیماران همراهی با بسیاری از بیماریهای سیستمیک اتوایمیون دیده شده است.

(د) شواهدی دال بر نقش ویروسها در ایجاد بیماری دیده نشده است.

۴- کدامیک از موارد زیر نقش بیشتری در ایجاد یا تشدید آفت دهانی دارد؟

- (الف) بیماریهای اتوایمیون
- (ب) ویروسها
- (ج) قطع کشیدن سیگار
- (د) مصرف قرصهای ضدبارداری

۵- شواهدی از وجود کدامیک از باکتریهای زیر در ضایعات آفت دهانی دیده شده است؟

- (الف) پنوموکوک
- (ب) استرپتوکوک
- (ج) منتگوکوک
- (د) هموفیلوس

۶- کدامیک از جملات زیر در مورد شیوع آفت دهانی صحیح می‌باشد؟

- (الف) بیماری در ۲۰٪ جمعیت دیده می‌شود.
- (ب) حدود ۶۰٪ بیماران آفت از نوع مینور دارند.
- (ج) حدود ۲۰٪ بیماران آفت از نوع مازور دارند.
- (د) حدود ۳۰٪ بیماران آفت از نوع هرپتی فرم دارند.

- ج) بیماری اغلب با افزایش سن افزایش یا تشدید می‌یابد.
- ۱۳- در درمان با تالیدومید کدام عوارض باید مد نظر باشند؟
- (د) هیچکدام (ب) کاتاراکت (الف) نوروپاتی
- ۱۴- در مورد پیش آگهی بیماران با آفت دهانی کدام مورد صحیح است؟
- ۱۵- در کدامیک از انواع آفت دهانی افزایش ESR ممکن است دیده شود؟
الف) آفت مینور	ب) آفت مژور	الف) آفت مینور	ب) نوروپاتی
ج) اولسرهربتی فرم	د) تمام موارد.	ج) اولسرهربتی فرم	د) کاتاراکت
- (الف) بیماری در طول عمر بیمار تغییری نمی‌کند.
 (ب) بیماری اغلب با افزایش سن کاهش یا بهبودی می‌یابد.

پاسخنامه

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
☐															
☐															
☐															
☐															
☐															
☐															
☐															
☐															
☐															

محل مهر نظام پزشکی متقارن

شرایط دریافت گواهی شرکت در برنامه خود آموزی

۱- پاسخ صحیح به حداقل ۷۰ درصد از سوالات مربوط

۲- تکمیل فرم ثبت نام به طور کامل و خوانا
 * خواهشمند است پاسخنامه را به همراه فرم ثبت نام حداقل تا
 تاریخ ۱۵/۱۲/۸۵ به آدرس یزد : میدان باهنر - سازمان مرکزی
 دانشگاه - معاونت آموزشی - دفتر آموزش مداوم ارسال فرماید .

بسمه تعالیٰ	
جمهوری اسلامی ایران	
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	
معاونت آموزشی - اداره کل آموزش مدام جامعه پزشکی	
درخواست ثبت نام	

عنوان خودآموزی: آفت دهانی
سازمان برگزار کننده: مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد - پاییز ۱۳۸۵

۱۰- سال دریافت آخرین مدرک تحصیلی	۲- نام:	۱- نام خانوادگی:
۱۱- محل فعالیت:	۴- صادره از:	۳- شماره شناسنامه:
(الف) استان محل فعالیت:	☒ زن ☐ مرد	۵- جنس:
(ب) شهر محل فعالیت:	۶- تاریخ تولد:	
(ج) محل فعالیت: روستا □ شهر □ بخش □ روستا	۷- شماره نظام پزشکی	
۱۲- نوع فعالیت: (الف) هئیت علمی ☐ ☐ (۵) قراردادی ☐ (ب) آزاد ☐ (۶) طرح ☐ (ج) رسمی ☐ (۷) پیام آور ☐ (د) پیمانی	لطفاً کلیه مدارک تحصیلی و سال اخذ آن را به ترتیب تمکیل نمایید.	
۱۳- آدرس پستی	۸- سال اخذ: (الف) لیسانس در رشته: (ب) فوق لیسانس در رشته: (ج) دکترا در رشته: (د) تخصص در رشته: (ه) فوق تخصص در رشته: (و) دکترا (Ph.D) در رشته: (ز) سایر مدارک:	
کد پستی:	۹- مدرک تحصیلی: (الف) لیسانس در رشته: (ب) فوق لیسانس در رشته: (ج) دکترا در رشته: (د) تخصص در رشته: (ه) فوق تخصص در رشته: (و) دکترا (Ph.D) در رشته: (ز) سایر مدارک:	
۱۴- شماره تلفن:	۱۵- امضاء متقاضی	
۱۸- امضاء مسئول و مهر محل برگزاری:	۱۶- تاریخ: ۱۷- مهر	

لطفاً در این قسمت چیزی ننویسید	
کد سازمان برگزار کننده ۳ ۳ ۱ ۱ ۱ ۱	کد برنامه ۵ ۱ ۰ ۰ ۰ ۱ ۵ ۱
تاریخ خاتمه تاریخ صدور	تاریخ شروع ۱ ۰ ۱ ۰ ۱ امتیاز ۱ ۰ ۱ شماره گواهینامه:

توجه مهم: خواهشمند است متقاضیان محترم فرم را به دقت و با خط خوانا تکمیل نمایند و حتماً از مهر استفاده نمایند.